

БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК ДІЄВИЙ МЕТОД АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Нестеренко В.Ю., канд. екон. наук, доцент

Нетребенко О.В., здобувач вищої освіти

Тарянік Ю.С., здобувач вищої освіти

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Антикризове управління підприємством – це набір стратегій, заходів і дій, що здійснюються керівництвом підприємства з метою подолання фінансових і операційних проблем, що виникають в умовах кризи або економічної нестабільності.

Метою антикризового управління є відновлення фінансової стійкості та ефективної роботи підприємства.

Розглянемо основні етапи загального алгоритму реалізації антикризового управління підприємством.

Аналіз ситуації. Керівництво має провести детальний аналіз фінансового стану підприємства, виявити основні проблеми та визначити причини кризи. Це допоможе розробити ефективні стратегії та плани дій.

Скорочення витрат. Одним із перших кроків антикризового управління є оптимізація витрат. Підприємство повинно досліджувати всі можливості скорочення витрат без збитку для ключових бізнес-процесів. Це може включати в себе реструктуризацію персоналу, відмову від нерентабельних проектів, оптимізацію закупок тощо.

Приваблення фінансування. Якщо для підприємства потрібні додаткові фінансові ресурси для подолання кризи, керівництво має дослідити можливості залучення зовнішнього фінансування. Це може включати кредити, інвестиції чи інші форми фінансової підтримки.

Реорганізація діяльності. Можливо, підприємство потребує перегляду своєї діяльності та зміни бізнес-моделі для адаптації до нових умов ринку. Це може включати ди-

версифікацію продуктів або послуг, пошук нових ринків або зміну способів взаємодії з клієнтами.

Зв'язок із зацікавленими сторонами. Дуже важливо підтримувати відкриту та прозору комунікацію зі співробітниками, клієнтами, постачальниками та іншими зацікавленими сторонами. Пояснення поточної ситуації та планів дій допоможе зміцнити довіру та підтримку.

Управління ризиками. Антикризове управління повинно включати ризики систематичного управління. Керівництво підприємства повинно ідентифікувати потенційні ризики, розробляти плани за їх зниженням і керувати ними протягом усього періоду кризи.

Моніторинг і аналіз. Важливо постійно контролювати і аналізувати фінансові та операційні показники підприємства. Це допоможе тимчасово виявити проблеми і скорегувати стратегії антикризового управління за необхідності.

Таким чином, важливо пам'ятати, що кожен випадок кризи унікальний, і підхід до антикризового управління може відрізнятись в залежності від специфіки підприємства та ситуації. Тому важливо звернутися до досвіду спеціалістів у сфері управління або консультантів для розробки конкретних стратегій і планів дій, придатних для конкретного підприємства.

В антикризовому управлінні підприємством застосовуються різні методи і підходи для подолання кризових ситуацій, найбільш поширеними серед них є наступні:

- реструктуризація підприємства;
- фінансова реорганізація;
- оптимізація витрат;
- покращення управління ліквідністю;
- маркетингові та продажні стратегії;
- розвиток нових ринків і продуктів;
- покращення управління ризиками.

Розглянемо зміст зазначених методів антикризового управління підприємством більш докладно.

Реструктуризація підприємства. Цей метод включає зміну організаційної структури, процесів і стратегій підприємства для підвищення його ефективності та конкурентоспроможності. Реструктуризація може включати скорочення персоналу, перегляд бізнес-моделей, поліпшення операційних процесів тощо.

Фінансова реорганізація. Включає в себе перегляд фінансової стратегії підприємства, переговори з кредиторами, реструктуризацію довгострокових зобов'язань, пошук нових джерел фінансування та залучення інвестицій.

Оптимізація витрат. Цей метод включає аналіз і оптимізацію витрат підприємства. Важливо дослідити можливість скорочення витрат без збитку для основних бізнес-процесів. Це може включати перегляд бюджету, поліпшення закупівельних процесів, зниження витрат на енергію та ресурси та ін.

Покращення управління ліквідністю. Одна з основних причин кризи – нестача ліквідності. Управління ліквідністю включає розробку стратегій для покращення управління грошовими потоками, скорочення заборгованості за розрахунками, покращення управління запасами та прогнозування короткострокових фінансових потреб.

Маркетингові та продажні стратегії. У період кризи важливо розробити і застосувати ефективні маркетингові та продажні стратегії для залучення нових клієнтів, утримання існуючих і збільшення обсягів продажів. Це може включати перегляд цінової політики, запуск нових продуктів або послуг, покращення комунікацій з клієнтами та ін.

Розвиток нових ринків і продуктів. У кризовій ситуації підприємство може шукати нові ринки або розробляти нові продукти або послуги, щоб компенсувати зниження попиту або диверсифікувати свою діяльність. Це може надати нові можливості для зростання та розвитку.

Покращення управління ризиками. Для підприємства важливо активно керувати ризиками та розробляти стратегії для зниження їх впливу на результати діяльності. Це включає оцінку ризиків, розробку планів контролю та пом'якшення ризиків, створення резервних фондів тощод.

Усі ці методи можуть бути застосовані окремо або в комбінації залежно від конкретної ситуації підприємства. Важливо провести аналіз і розробити індивідуальний план дій, враховуючи особливості підприємства і причини кризи.

Розглянемо більш докладно методу управління ліквідністю, дієвим його прийомом є бюджетування. Воно дозволяє планувати та контролювати грошові потоки, прогнозувати наслідки та витрати та забезпечувати достатню ліквідність для нормального функціонування підприємства. Бюджетування при управлінні ліквідністю передбачає:

- бюджетування надходжень;
- бюджетування витрат;
- моніторинг і контроль;
- створення резервів;
- управління дебіторською заборгованістю.

Таким чином, бюджетування в поєднанні з ефективним управлінням грошовими потоками, допомагає підприємству планувати і контролювати свою ліквідність, мінімізувати ризики дефіциту коштів і приймати своєчасні рішення для забезпечення фінансової стійкості.

Перелік посилань:

1. Онісіфорова В.Ю., Болотова Т.М. Алгоритм реалізації та заходи антикризового управління підприємством. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*: зб. наук. праць Харківського національного автомобільно-дорожнього університету. Харків, 2020. № 2 (25). С.119-127.

2. Онісіфорова В.Ю., Сідельнікова В.К. Актуальні аспекти антикризового управління підприємством. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*: зб. наук. праць Харківського національного автомобільно-дорожнього університету. Харків, 2020. № 2 (25). С. 137-145.

3. Мирошниченко Ю.В., Вдовіченко А.С. Антикризове управління на підприємствах малого та середнього бізнесу. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*: зб. наук. праць Харківського національного автомобільно-дорожнього університету. Харків, 2020. №25. С. 119-132.
4. Ткачук Г. Ю. Стратегії антикризового управління підприємствами металургійної промисловості. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. № 21. С. 416-420.
5. Онісіфорова В.Ю., Осьмірко І.В. Бюджетування як ефективний інструмент поточного планування на підприємстві. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*: зб. наук. праць Харківського національного автомобільно-дорожнього університету. Харків, 2020. № 2 (25). С. 128-136.
6. Андрущенко І.Є., Касьян О.С. Бюджетування, як технологія стратегічного фінансового управління. *Ефективна економіка*. 2014. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3611>.
7. Білик М. Д. Бюджетування у системі фінансового планування. *Фінанси України*. 2003. № 3. С. 97–109.
8. Квасницька Р.С., Малінчук Л.О. Бюджетування як елемент фінансового планування підприємства. *Інноваційна економіка*. 2011. № 6(25). С. 252–254.
9. Коваленко В.М., Нестор О.Ю. Бюджетування як інструмент підвищення ефективності управління підприємством. *Культура народів Причорномор'я*. Одеса, 2013. № 248. С. 72-75.
10. Колісник М.В., Балик У.О. Бюджетування як шлях до ефективного управління. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. № 7. С. 372–375.

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЛІКАРНЯНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ

*Нужна О.А., канд. екон. наук, доцент
Сулік О.В., здобувач вищої освіти
Луцький національний технічний університет*

Важливими показниками ефективності діяльності підприємства є показники рентабельності, які є відносними показниками і характеризують величину певного економічного ефекту на одиницю вартості активів (капіталу) чи